ئیستێك بەدەم خوێندنەوەی رۆمانی بەڕێگاوە.. نووسینی: یووسف ئیسماعیل

ئەدەب و فەلسەفە دوو باڵ و هێڵی ناو كایەیەكن، كە دەتوانین پێی بڵێین كایەی بیركردنەوەی مرۆڤ. خەیاڵ و واقیع دوو شتی جوانی بەردەم مرۆڤن كە لەگەڵ نووسین نەبێت ناتوانین لە بەردەمی خۆماندا ببینین و چێژی لێ وەربگرین. رۆمانی بە رێگاوە نووسینی دڵشاد كاوانییە، كە لە دوای ئەزموونی چەندین ساڵەی ئەو نووسەرە لاوە هاتەتە بەرهەم. یەكەم رۆمانی كوردییە كە سادیستە، لە پێش خۆیەوە ئەم جۆرە رۆمانە بە زمانی كوردی ئاشنای ئەدەبیاتی كورد نەبووە. لە سەرەتاوە خوێنەران لەگەڵ بەشی سەرەكی پەتای دەنگ خوێنەر بەبیری ئاشنا دەبێت كە دەتوانین بڵێین لە روانگە دەروونییەكەیەوە رۆماننووس رووداوەكان بەهێمنی دەنووسێتەوە تا بەشی نۆیەم خوێنەر و كارەكتەرەكان ئاسایی لەگەڵ یەكدی دەڕۆن و هیچ ترس و دڵەڕاوكێك نییە، لەگەڵ خوێندنەوەی بەشی نۆیەم لە بەشی سەرەكی چێژی خوێن رووبەڕووی چێژی خوێن دەبیتەوە. كارەكتەری سەرەكی ئەم رۆمانە ناوی (نارسیس)ە كە ئەم ناوە، ناوێكی یۆنانیی كلاسیكە، كە لە چیرۆكە ئەفسانەكاندا بەكارهاتووە و چیرۆكی راستەقینەی لە پشت بووە. لە رۆمانەكە بە روونی دیارە كە هەرسێ لە چەمكەكانی، فەلسەفە ئەخلاق و مەعریفە تێدا بەرجەستە كراوە، لە خودی خۆمەوە پێم وایە باڵی خەیاڵ و فەلسەفە زۆر زاڵ بووە لە بەرامبەر واقیعدا.

سادیزم:

لە زانستی دەروونناسیدا نەخۆشێكی كوشندە هەیە پێی دەگوترێت (سادیزم)، تووشبوان بەم نەخۆشییە دەروونییە بەو دەناسرێنەوە حەز بە ئازاردانی دەروونی ئەوانی تر دەكەن، واتە كەسی بەرامبەر لەگەڵ خۆشی بینینی ئەوانی تریش تووشی هستریا دەبن. بۆ ئەوەی قسە لەسەر رۆمان بكەین، سەرەتا دەبێت لەبارەی ئەدەبەوە بدوێین، بەو پێیەی رۆمان ژانرێكی ئەدەبییە. بێگومان پێناسە زۆرە بۆ ئەدەب و بەردەوامیش پێناسەی نوێی بۆ دەكرێت. بەڵام ئەوەی لەنێو ئەو پێناسانەدا جێگەی تێڕامان و سەرنجە ئەوەیە ئەدەب ژیانێكی دیكەیە، ژیانێكی گریمانكراو، وەكو ئەوەی ئەم ژیانە واقیعییە بەشی مرۆڤ نەكات بۆیە پەنا بۆ ئەدەب دەبات تا لە رێی نووسینەوە ژیانێكی دیكە بئافرێنێت. رەنگە زۆرجار مرۆڤ بۆیە بنووسێت و پەنا بۆ ئەدەب

ببات، لەپێناوی ئەوەدا بێت تۆڵەی خۆی لەو ژیانە سەپێنراوە بکاتەوە کە بەسەریدا سەپێنراوە و لە واقیعدا توانای گۆڕینی تەواوەتی نییە. رەنگە زۆرجاریش بیەوێت ژیانێکی پەراوێزی، یان رووداوێکی گەورە بنووسێتەوە کە بۆ ئەوەی جێگەی سەرنجە. گێڕانەوە روحی رۆمانە، گێڕانەوە زۆرتر سەر بە چۆنێتییە نەك چییەتی، واتە چۆن گێڕانەوە بوار بۆ گێڕانەوەناسی دەکاتەوە، تاوەکو پێکهاتە و بەشەکانی بناسێنێت. نارسیس لە رۆمانی (بە رێگاوە) دەنووسێتەوە و دەڵێت: دوای تەواوکردنی، خۆم دەکوژم. هەروەها لەو پێشەکییەدا ئەو راستییە ئاشکرا دەکات، کە چەندین کەسی تر ئەم رۆمانەیان نووسیوەتەوە و دواتر خۆیان کوشتووە، وەك چۆن منی خوێنەریش وەك نووسەرەکان رەنگە خۆم بکوژم؟! کەواتە بە رێگاوە رۆمانی هەموو نووسەر و خوێنەرەکانە، هەموان دەستیان لە نووسین و خوێندنەوەیدا هەیە، بە شێوەیەك هەموو (نارسیس)ن، هەموو هەڵگری گیانی عاشقە خۆبوون و خۆپەرستی و گرێیەکی دەروونی و دەماخی و رۆحین!. کاوانی بە ناڕاستەوخۆ، هەموان دەهاوێتە نێو ئەو رێگەیەی نارسیسانە دەیبڕین. نارسیسانە رێبواری کاروانی ژیانێکین کە شایانی مردن و خۆکوشتنە، خۆکوشتنێك کە هیچی تێناچێت! بە شێوازێکی تر، ئێمەی مرۆڤین سێ سێ و چوار چوار و بەژمارەی تر، لە شەمەندەفەری ئەم ژیانەدا سواربووین و بەرەو ناشوێن و دوورترین شار و ئایینده□ی□کی نادیار دەڕۆین، بەرەو جیهانێك کە ئاسۆی مەدلوولاتە ئەخلاقییەکانی دیار نین و نازانین بەرەو کوێ و چ رێگەیەکمان گرتووە؟! هەڵدێین لە مێژوویەك، کە بە بەردەوامی لە نێوان وەچەکانەوە خۆی دووپات دەکاتەوە. مێژووی عەبەس و عەدەمی مرۆڤ. هەر لە باپیرانی سەرەتای بوونەوە تا نەوەکانی جیهانی ئێستا بەردەوامە. ماوەتەوە بڵێم رۆمانی بە رێگاوە، رۆمانێکی دەگمەن و جیاوازە لە دووتوێی بەرگێکی جوان و قەبارە گەورە و چوار سەد و پانزە لاپەڕە پێکهاتووە، چاپی یەکەمی لە ساڵی2020 لە تاران چاپکراوە.

● ئەم بابەتە لە ڕۆژنامەی کوردستانی نوێ بڵاوکردۆتەوە لە ژمارە 8906 لە بەرواری 27/4/2023